

Σκέψεις και προτάσεις για την εκπαίδευση Τσιγγανοπαίδων στο Νομού Ξάνθης –
Οργάνωση και λειτουργία μουσικού εργαστηρίου

Θα ξεκινήσω με μια σύντομη περιγραφή των συνθηκών διαβίωσης που επικρατούν στις δύο κοινότητες των Τσιγγάνων σχετικά με θέματα οικισμού, κατοικίας, επαγγέλματος και παροχής σχολικών υπηρεσιών. Σύμφωνα με επίσημες εκθέσεις, σε όλη την ευρύτερη γεωγραφική περιοχή της Ξάνθης, ο πληθυσμός των Τσιγγάνων υπολογίζεται ως εξής: 600 οικογένειες Μουσουλμάνων Τσιγγάνων στο Δροσερό, διακόσιες πενήντα οικογένειες Χριστιανών Τσιγγάνων στα Κιμμέρια και τετρακόσιες πενήντα οικογένειες και των δύο ομάδων σε διάφορα χωριά του νομού. Γενικότερα από το συνολικό πληθυσμό του νομού, που αριθμεί στα ενενήντα δύο χιλιάδες άτομα, οι Τσιγγάνοι είναι περίπου εννέα χιλιάδες πεντακόσια άτομα. Η πλειοψηφία των ομάδων παρουσιάζει στοιχεία ημινομαδισμού κατά την εαρινή και θερινή περίοδο του έτους.

Το χωριό του Δροσερού απέχει περίπου δύο χιλιόμετρα από την πόλη της Ξάνθης και δημιουργήθηκε πριν από εβδομήντα χρόνια. Όλοι οι κάτοικοι του οικισμού είναι Μουσουλμάνοι Τσιγγάνοι. Το επίπεδο ζωής είναι εξαιρετικά χαμηλό αγγίζοντας τα όρια της φτώχειας. Οι περισσότερες από τις οικογένειες είναι πολύτεκνες. Μέχρι το 1985 οι κάτοικοι ζούσαν σε παράγκες από αλουμίνιο ή τέντες από νάιλον. Τα τελευταία χρόνια οι περισσότερες οικογένειες ζουν σε σπίτια, τα οποία όμως είναι εκτός σχεδίου πόλεως. Πρόσφατα ο οικισμός απέκτησε παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και πόσιμο νερό, ενώ δεν υπάρχει αποχετευτικό σύστημα. Αυτές οι σημαντικές ελλείψεις έχουν ως συνέπεια την εμφάνιση ασθενειών, όπως είναι η γαστρεντερίτιδα και η ηπατίτιδα. Επιπλέον, δεν υπάρχουν μέσα μαζικής μεταφοράς, που να εξυπηρετούν τους κατοίκους του Δροσερού, γεγονός που συντελεί στην απομόνωσή τους μέσα στα όρια του οικισμού.

Σχετικά με την παροχή σχολικής εκπαίδευσης, το δημοτικό σχολείο του Δροσερού χτίστηκε το 1995 και φοιτούν σε αυτό μόνο τσιγγανόπαιδες. Κατά το σχολικό έτος 2002/3 περίπου τριακόσια εβδομήντα παιδιά έχουν κάνει εγγραφή, ενώ κατά την εαρινή περίοδο παρακολουθεί τα μαθήματα σχεδόν το 1/3 των εγγεγραμμένων. Το σχολείο είναι 9/θέσιο και μέχρι πέρυσι λειτουργούσε προπαρασκευαστικό τμήμα. Επίσης, στον οικισμό ιδρύθηκε πριν από τρία χρόνια Κέντρο Φροντίδας της Οικογένειας, με σκοπό τη δημιουργική απασχόληση των παιδιών όλων των ηλικιών.

Κατά καιρούς σε αυτόν το χώρο οργανώνονται συναντήσεις για την ενημέρωση σε θέματα υγείας και υγιεινής.

Όσον αφορά στην επαγγελματική δραστηριότητα των κατοίκων του Δροσερού, αυτή βασίζεται στην εποχική αγροτική εργασία (50%) στην εμπορική δραστηριότητα (30%), ενώ το υπόλοιπο 20% είναι εργάτες.

Από την άλλη πλευρά, το χωριό των Κιμμερίων απέχει τρία χιλιόμετρα από την Ξάνθη και σε αυτό ζουν περίπου διακόσιες οικογένειες Χριστιανών Τσιγγάνων. Εκτός από τους Τσιγγάνους, υπάρχουν επίσης οικογένειες Πομάκων, Παλιννοστούντων και ντόπιων Ελλήνων. Το επίπεδο ζωής είναι συγκριτικά υψηλότερο από αυτό του Δροσερού. Υπάρχει τακτική συγκοινωνία με την πόλη και πρόσφατα κατασκευάστηκε καινούριο οδικό δίκτυο.

Το δημοτικό σχολείο των Κιμμερίων στεγάζεται σε ένα αρκετά παλιό κτίριο και ο μαθητικός πληθυσμός του είναι μικτός (τσιγγανόπαιδες, παλιννοστούντες και ελληνικής καταγωγής). Στο σχολείο φοιτούν συνολικά πενήντα πέντε παιδιά εκ των οποίων τα τριάντα εννέα είναι τσιγγανόπαιδες. Τα παιδιά που ανήκουν στην ομάδα των Πομάκων φοιτούν στο Ιδιωτικό Μειονοτικό Σχολείο του χωριού.

Οι Χριστιανοί Τσιγγάνοι εργάζονται ως έμποροι ρούχων και παπουτσιών στο παζάρι της Ξάνθης, ενώ μόνο ένα 5% ασχολείται με τις γεωργικές εργασίες. Επίσης, ένας μικρός αριθμός δουλεύει σε εργοστάσια της πόλης ή εργάζονται ως μουσικοί. Η οικονομική τους κατάσταση είναι αρκετά καλή και έτσι οι περισσότεροι διαμένουν σε ιδιόκτητες μονοκατοικίες με όλες τις ανέσεις.

Οι σχέσεις των κατοίκων του Δροσερού με αυτούς των Κιμμερίων χαρακτηρίζονται από αντιπάθεια, ανταγωνισμό και πολλές φορές απέχθεια. Τονίζουν τη διαφορετικότητα τους και διαχωρίζουν τη θέση τους σε πολλά θέματα (θρησκείας, καταγωγής, γλώσσας, συμπεριφοράς και κοινωνικής θέσης). Οι χαρακτηρισμοί «κλέφτης», «γύφτος», «βρομιάρης» είναι συχνοί μεταξύ τους. Συγκεκριμένα οι Χριστιανοί Τσιγγάνοι λένε ότι οι Μουσουλμάνοι Τσιγγάνοι τους ντροπιάζουν και τονίζουν ότι ανήκουν σε διαφορετικές «ράτσες».

Στη συνέχεια είναι απαραίτητο ν' αναφερθούμε στις γλωσσικές επιλογές. Αρχικά, πρέπει να τονίσουμε ότι οι γλωσσικές επιλογές γίνονται πρώτα στα πλαίσια της κοινωνίας των ενηλίκων και έπειτα μεταδίδονται στα παιδιά, τα οποία τις εφαρμόζουν μέσα στο σχολικό περιβάλλον.

Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε εδώ ότι η Ελλάδα είναι κατεξοχήν μονογλωσσική χώρα εφόσον δεν αναγνωρίζεται επίσημα καμία γλωσσική

μειονότητα. Επομένως, η πολιτισμική μειονότητα των Τσιγγάνων δεν αναγνωρίζεται και έτσι η εκάστοτε κυβέρνηση θεωρεί ότι δεν έχει ιδιαίτερες ευθύνες απέναντι σε αυτήν την πολιτισμική ομάδα.

Τόσο οι Χριστιανοί όσο και οι Μουσουλμάνοι Τσιγγάνοι αναγκάζονται να κάνουν κάποιες γλωσσικές επιλογές. Συγκεκριμένα, οι Χριστιανοί Τσιγγάνοι των Κιμμερίων τείνουν στην υιοθέτηση της ελληνικής γλώσσας, ενώ οι Μουσουλμάνοι Τσιγγάνοι του Δροσερού επιλέγουν την Τουρκική. Ένα από τα κοινά στοιχεία των δύο ομάδων είναι η απόρριψη της μητρικής τους γλώσσας και η αποποίηση κάθε γλωσσικού δεσμού με την Ρομανί.

Πρέπει να σημειωθεί, σχετικά με τους Μουσουλμάνους Τσιγγάνους, ότι ασκείται έντονη θρησκευτική και πολιτική πίεση στο ζήτημα της γλώσσας και επιπλέον υπάρχει και η επιρροή των ΜΜΕ. Όλες οι οικογένειες στο Δροσερό, ακόμα και οι πιο φτωχές, έχουν την δυνατότητα να παρακολουθούν τα Τουρκικά τηλεοπτικά κανάλια. Πολλά παιδιά έχουν πει ότι στο σπίτι τους μιλάνε μόνο την Τουρκική γλώσσα, ενώ όταν μιλάνε τη Ρομανί, όποιος τους ακούει τους κοροϊδεύει, έστω και αν είναι ομόφυλός τους. Η Τουρκική θεωρείται από πολλά παιδιά ως πιο αποδεκτή γλωσσική επιλογή σε σχέση με τη μητρική τους γλώσσα. Τέλος και η Ελληνική γλώσσα θεωρείται ένα μέσο επικοινωνίας με υψηλό κύρος και πολλές φορές προτιμάται έναντι της Τουρκικής.

Από την άλλη πλευρά, οι Χριστιανοί Τσιγγάνοι κατά την συντριπτική τους πλειοψηφία επιλέγουν αποκλειστικά την Ελληνική γλώσσα. Οι ενήλικες χρησιμοποιούν με τέτοιο τρόπο τους γλωσσικούς κώδικες, ώστε τα παιδιά να μην έρχονται σε καμία επαφή με τη Ρομανί. Συγκεκριμένα οι γονείς υποστηρίζουν ότι, όταν το παιδί μιλάει τη Ρομανί, «σπάει» η γλώσσα του και δεν μπορεί να προφέρει σωστά τα ελληνικά. Τα περισσότερα από τα παιδιά μαθαίνουν να ντρέπονται για τη γλωσσική τους καταγωγή. Ελάχιστες είναι οι περιπτώσεις μαθητών που υποστηρίζουν ότι πρέπει να γίνουν προσπάθειες για να μη σβήσει η Ρομανί. Άλλα παιδιά προσποιούνται ότι δε γνωρίζουν την γλώσσα, ενώ άλλα ζητούν συγγνώμη εάν τους ξεφύγει κάποια λέξη μη ελληνική.

Γενικότερα μπορούμε να προβούμε σε κάποια συμπεράσματα αλλά όχι σε γενικεύσεις σχετικά με το ζήτημα των γλωσσικών επιλογών. Οι Τσιγγάνοι αποδίδουν αξία στην δική τους γλώσσα επηρεαζόμενοι από την άποψη της ευρύτερης κυρίαρχης ομάδας. Επίσης, η προτίμηση τους για την Τουρκική ή Ελληνική γλώσσα υποδεικνύει τη φυλετική ή κοινωνική ομάδα, που αποτελεί πρότυπο για αυτούς. Υποδεικνύει την

ομάδα μέσα στην οποία θα ήθελαν να ενσωματωθούν. Επομένως, οι Μουσουλμάνοι Τσιγγάνοι επιθυμούν εν μέρει την ενσωμάτωση στην Τουρκική μειονότητα, ενώ οι Χριστιανοί Τσιγγάνοι έχουν επιλέξει την κυρίαρχη ομάδα. Η διαφορετική γλωσσική επιλογή τις περισσότερες φορές συνεπάγεται την υιοθέτηση ενός άλλου τρόπου σκέψης και έκφρασης. Επιπλέον, έχει παρατηρηθεί ότι η γλωσσική συμπεριφορά αλληλοσυνδέεται με την κοινωνική υπόσταση. Έτσι, οι Τσιγγάνοι προσαρμόζουν ανάλογα το γλωσσικό κώδικά τους με σκοπό να βελτιώσουν ή να επαναπροσδιορίσουν την κοινωνική τους θέση. Ταυτοχρόνως, σε ορισμένες περιπτώσεις, πρόκειται για μια προσπάθεια συγκάλυψης της πραγματικής τους ταυτότητας.

Εάν όμως η ευρύτερη κοινωνία είχε δείξει κάποια εκτίμηση προς τις γλωσσικές μειονότητες, τότε οι Τσιγγάνοι ή οποιοσδήποτε άλλος εκπρόσωπος μειονοτικής ομάδας δε θα είχε αναγκαστεί να επιλέξει άλλο γλωσσικό κώδικα για τις καθημερινές δραστηριότητες ή για να επικοινωνεί με τα παιδιά του. Με αυτή τη σκέψη θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι η αναγνώριση και αποδοχή της μητρικής γλώσσας των μαθητών από το σχολικό εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την δημιουργία θετικού κλίματος κατά την υποδοχή των τσιγγανοπαίδων στο σχολικό περιβάλλον.

Τέλος, θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι μία ομάδα Τσιγγάνων, Μουσουλμάνων ή Χριστιανών, είναι πολυγλωσσική και στις μέρες μας η διγλωσσία ή τριγλωσσία των παιδιών είτε αγνοείται είτε θεωρείται εμπόδιο στην επιτυχή μαθησιακή διαδικασία. Πολλά παιδιά με την είσοδό τους στο σχολείο βιώνουν κάποια γλωσσική αποτυχία ή απογοήτευση γεγονός που οδηγεί στην αποδόμηση της γλωσσικής ταυτότητας τους και σε εχθρότητα με το σχολικό σύστημα. Διακρίνουμε μια σημαντική διαφορά ως προς αυτήν τη διάσταση της σχολικής φοίτησης των παιδιών. Οι Μουσουλμάνοι τσιγγανόπαιδες του Δροσερού έχουν φτωχό επίπεδο στο λεξιλόγιό τους και αγνοούν την ύπαρξη βασικών εννοιών. Για παράδειγμα, παιδιά εννέα ετών δε γνωρίζουν πόσες μέρες έχει η εβδομάδα, τι χρονιά ή τι μήνα έχουμε. Παρόλο που γνωρίζουν να διαβάζουν, έστω και συλλαβιστά, πολλές φορές αγνοούν την πραγματική έννοια των λέξεων που προφέρουν. Αυτό συμβαίνει γιατί έξω από την σχολική αίθουσα δεν εξασκούν την ελληνική γλώσσα, ενώ τα περισσότερα παιδιά μεγαλώνουν με τους παππούδες τους, οι οποίοι δεν έχουν καμία γνώση της ελληνικής.

Επιπλέον, ένας άλλος σημαντικός παράγοντας είναι και η διακοπή της σχολικής φοίτησης λόγω της συχνής μετακίνησης των οικογενειών, κυρίως κατά τους

εαρινούς μήνες. Συχνά τα παιδιά επιστρέφουν στα μαθήματα μετά από απουσία μερικών εβδομάδων, χωρίς να θυμούνται ούτε λέξη από αυτά που διδάχθηκαν και οι δάσκαλοι αναγκάζονται να αρχίζουν πάλι από το μηδέν.

Η κατάσταση είναι βέβαια αρκετά διαφορετική για τους Χριστιανούς τσιγγανόπαιδες των Κιμμερίων. Σε αυτήν την περίπτωση, τα παιδιά γνωρίζουν σε μεγάλο βαθμό την ελληνική γλώσσα και τη χειρίζονται αρκετά επιδέξια. Ακόμη και αν απουσιάσουν από τα μαθήματα, τα κενά που θα δημιουργηθούν στην πρόοδο τους θα είναι ασήμαντα.

Τέλος, θεωρώ χρήσιμο να υποβάλουμε τις προτάσεις μας έχοντας κατά νου ότι δεν μπορούμε να επιβάλουμε την ένταξη ακόμη και όταν πρόκειται για τον εκπαιδευτικό χώρο. Επίσης, θα πρέπει να κινηθούμε σύμφωνα με το «όλοι ίσοι, όλοι διαφορετικοί» και να αποδεχτούμε τις πολιτισμικές και γλωσσικές διαφορές μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας. Για να το πετύχουμε αυτό πρέπει να υπάρχει θετική μεροληψία ως προς τους τσιγγανόπαιδες, Χριστιανούς και Μουσουλμάνους.

Πρώτα από όλα πρέπει να γίνει μια σχετική αλλαγή στο πρόγραμμα των μαθημάτων, τόσο για τα σχολεία στα οποία φοιτούν τσιγγανόπαιδες, όσο και για αυτά που έχουν μαθητικό πληθυσμό αμιγώς μη Τσιγγάνικο. Θα πρέπει να διδάσκεται η πολιτισμική διαφορά, η ανεκτικότητα και η αυτοκριτική. Θα πρέπει να διδάσκεται η Ρομανί γλώσσα, βέβαια όσο αυτό είναι δυνατόν, ή έστω να χρησιμοποιείται στην διαδικασία της διδασκαλίας. Υπάρχει οργανωμένο λεξικό της Ρομανί στη ιστοσελίδα του Δικτύου Ρομ. Επίσης, ίσως μπορούν να βοηθήσουν ως διαπολιτισμικοί μεσολαβητές τσιγγάνοι στην εκπαίδευση των δασκάλων σχετικά με την εκμάθηση της γλώσσας. Η συμμετοχή των διαπολιτισμικών μεσολαβητών μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση για τους μαθητές.

Η εκπαιδευτική διαδικασία πρέπει να γίνει πιο ελκυστική για τα παιδιά. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη διδασκαλία της ιστορίας, του πολιτισμού και των παραδόσεων των τσιγγάνων. Τα βιβλία του Πανεπιστημίου έχουν βοηθήσει αρκετά αλλά, σύμφωνα με τους δασκάλους, χρειάζονται κάποια τροποποίηση ως προς το λεξιλόγιό τους. Στα σχολεία όπου έχουμε μεικτό μαθητικό πληθυσμό, οι τσιγγανόπαιδες θα μπορούσαν να αναλαμβάνουν συχνά τον ρόλο του δασκάλου και να παρουσιάζουν στους συμμαθητές τους στοιχεία από την κουλτούρα τους.

Ας οργανώσουμε το πρόγραμμα διδασκαλίας των παιδιών σύμφωνα με το εξής τρίπτυχο: « Το να ακούς σημαίνει να ξεχνάς, το να βλέπεις σημαίνει να θυμάσαι, το να κάνεις σημαίνει να καταλαβαίνεις.» Ας χρησιμοποιήσουμε οπτικά μέσα για τη

διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, ας κάνουμε παιχνίδια γλώσσας μέσα στην τάξη. Ας καθιερωθούν εργαστήρια μουσικής, χειροτεχνίας και μαγειρικής και ό,τι έχει σχέση με την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των παιδιών.

Τέλος, όσον αφορά στις διαρροές των τσιγγανοπαίδων από τις καθημερινές παρακολουθήσεις λόγω των συχνών μετακινήσεων, θα πρέπει να δημιουργηθεί μια ομάδα ωρομίσθιων δασκάλων. Όταν διαπιστώνεται η παρουσία μιας νέας ομάδας Τσιγγάνων σε κάποιο Νομό, οι δάσκαλοι αυτοί θα επισκέπτονται τα παιδιά στους καταυλισμούς για να κάνουν μια πρώτη γνωριμία μαζί τους και να βοηθήσουν στη διατήρηση της συνέχειας της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Πιστεύω ότι όλα τα παραπάνω δεν ακούγονται για πρώτη φορά αλλά νομίζουμε ότι, αν εφαρμοζόταν κάτι από αυτά, θα εξυπηρετούσε κάποιες από τις ανάγκες των τσιγγανοπαίδων του Νομού Ξάνθης.

Βασίλης Παπαμιχαήλ

Οργάνωση και λειτουργία μουσικού εργαστηρίου στο Ν. Ξάνθης

Υπάρχει στον ελλαδικό χώρο μια σχετικά μακρά εμπειρία κοινωνικής ένταξης ρόμικου πληθυσμού και μέσω της μουσικής, μιας μουσικής που είναι προϊόν έντονης αλληλεπίδρασης.

Οι Ρόμηδες, όπου εγκαταστάθηκαν μόνιμα ή πέρασαν προσωρινά, αφομοίωσαν γρήγορα τη μουσική παράδοση του συγκεκριμένου τόπου, περισσότερο μάλιστα και από τον καθένα, και την ανέπτυξαν, τη διατήρησαν, ή τη διέδωσαν σε άλλους τόπους..

Κι αν τα σκήπτρα κράτησαν μεγάλες μουσικές οικογένειες Ρόμηδων όπως των Χατζέων, των Ζερβαίων, των Σαλέηδων, των Βασιλοπουλέων κ.τ.λ, εντούτοις χιλιάδες άλλες λιγότερο γνωστές οικογένειες έδωσαν τη δική τους κληρονομιά στη μουσική παράδοση της κάθε περιοχής και του κάθε νομού της κοινωνίας μας.

Οι διάφορες μουσικές φόρμες που δημιούργησαν οι τσιγγάνοι καλλιτέχνες του κόσμου είναι προϊόν αλληλοσύνδεσης με τις μουσικές παραδόσεις και φόρμες που υιοθέτησαν και φιλτράρισαν από τις κοινωνίες των Μπαλαμό (μη τσιγγάνων), στη διάρκεια των αιώνων συνύπαρξής τους και τις οποίες στη συνέχεια απέδωσαν στην κοινωνία.

Από τα παραπάνω προκύπτει το συμπέρασμα ότι τόσο η τσιγγάνικη μουσική όσο και το τσιγγάνικο τραγούδι είναι ιστορικά προϊόντα αλληλεπίδρασης και ώσμωσης, αλληλοσύνδεσης και σύνθεσης μουσικών παραδόσεων, που προέρχονται από πολλές μουσικές «πηγές» των κοινωνιών και εθνών του πλανήτη.

Ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο, το οποίο μπορεί να εξηγήσει τις καλλιτεχνικές δραστηριότητες των τσιγγάνων είναι αυτό που αφορά «σ' όλο το τεράστιο πλέγμα των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών σχέσεων που τους κρατούν σε καθεστώς φυλετικών και ταξικών διακρίσεων». Βιώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό απ' το κράτος και την κοινωνία μ' ένα βάρβαρο τρόπο, που τους πετά στην εξαθλίωση, στην ανεργία και στην πολιτισμική στέρηση.

Έχουν και αισθάνονται την πιο έντονη ανάγκη να εκφράσουν τα τραγικά βιώματα των διωγμών, που υφίστανται και τα οποία βασανίζουν το εσώψυχό τους, με τα καλλιτεχνικά μέσα που διαθέτουν άμεσα και που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η μουσική και το τραγούδι.

Αλλά παράλληλα η μουσική και το τραγούδι αποτελούν και επαγγελματική δραστηριότητα απ' την οποία εξασφαλίζουν τα στοιχειώδη για τη φυσική τους επιβίωση. Έτσι η μουσική τέχνη τους δεν είναι ξεκομμένη απ' τις ανάγκες της υλικής τους ζωής, αλλά απεναντίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη μαζί τους .

Το Πρόγραμμα λοιπόν, που υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και έχει στόχο την ένταξη των τσιγγανοπαίδων στην εκπαιδευτική διαδικασία και κατ' επέκταση στην κοινωνία, είναι λογικό να επιχειρεί την προσέγγιση των παιδιών αυτών και μέσα απ' τη μουσική. Γνωρίζοντας λοιπόν οι κύριοι Παπακωνσταντίνου και Γκότοβος την ενασχόληση μου με τη μουσική και την εννιάχρονη μου επαφή με τους τσιγγανόπαιδες μαθητές στο Δημοτικό Σχολείο Ευλάλου Ξάνθης μου ανέθεσαν τη δημιουργία μουσικού εργαστηρίου.

Το εργαστήρι λειτουργεί στο χώρο του Δημοτικού Σχολείου Ευλάλου και αυτό αποτελεί θετικό στοιχείο, το γεγονός δηλαδή ότι τα παιδιά βρίσκονται σε οικείο περιβάλλον. Μαθητές είναι παιδιά και έφηβοι από τον οικισμό των τσιγγάνων του Ευλάλου . Το εργαστήρι λειτουργεί από τις 20 Μαρτίου και αυτή τη στιγμή αριθμεί δεκαέξι (16) μαθητές, εκ των οποίων δύο είναι κορίτσια .

Στο εργαστήρι διδάσκουν τρεις δάσκαλοι μουσικοί και τα όργανα που διδάσκονται είναι ούτι, τζουράς, μπαγλαμάς, κιθάρα και κλαρίνο. Τα μαθήματα γίνονται απογευματινές ώρες, δύο φορές την εβδομάδα, από δύο ώρες την κάθε μέρα.

Στόχος είναι η αύξηση από τη νέα σχολική χρονιά και των οργάνων, που θα διδάσκονται και του αριθμού των μαθητών, που θα παρακολουθούν το εργαστήριο.

Η διδασκαλία δεν αποσκοπεί μόνο στην εκμάθηση των συγκεκριμένων οργάνων αλλά έχει κι ευρύτερους στόχους. Η γνωριμία των παιδιών με όλα τα είδη της μουσικής, μέσα από ακροάσεις σημαντικών μουσικών έργων και η ευχάριστη επαφή τους με την ελληνική γλώσσα, μέσα από τη γλωσσική επεξεργασία τραγουδιών είναι μερικοί από τους στόχους μας .

Στη συνέχεια θεωρώ χρήσιμο να σας αναφέρω συγκεκριμένες πληροφορίες για το Μουσικό Εργαστήριο. Τόπος λειτουργίας του εργαστηρίου είναι ο Δήμος Ευλάλου (Δημοτικό Σχολείο Ευλάλου). Μαθητές του εργαστηρίου είναι παιδιά από τον οικισμό των τσιγγάνων του Ευλάλου. Ο αρχικός αριθμός εγγραφέντων μαθητών ήταν δώδεκα και σκοπός ήταν η αύξηση του αριθμού κατά τη λειτουργία του εργαστηρίου.